

Vleesvarkenshouders kunnen op hun eigen bedrijf het aantal beren met berengeur verminderen. Echter, de **maatregelen zijn niet waterdicht**.

Berengeur in de stal is nog matig te sturen

ONGEVEER 4 procent van de beren heeft een afwijkende geur. Dat geven slachterijen aan en blijkt ook uit onderzoeken. De verschillen tussen koppels zijn echter veel groter. In de grafiek op pagina 17 staan gegevens van 180 Nederlandse bedrijven. Die zijn in het kader van het project rondom stoppen met castreren verzameld. Daaruit blijkt een range van koppels met 0,5 tot zelfs 8 procent afwijkende geur.

Naar het ontstaan van afwijkende geur bij beren is de laatste jaren veel onderzoek gedaan. In grote lijnen is bekend wat de oorzaak is van berengeur en wat de mogelijkheden zijn om het risico op bedrijfsniveau te verlagen. Daarbij geldt de kanttekening dat er (nog) geen waterdichte aanpak van berengeur is. Bedrijven die laag scoren met het percentage beren met berengeur, hebben toch af en toe een uitschieter ertussen zitten.

Maatregelen tegen berengeur

Op het bedrijf kan de vleesvarkenshou-

der zelf maatregelen treffen om het aantal beren met berengeur te beperken. Onderzoeken over het effect van het wel of niet bij elkaar houden van tomen zijn niet eenduidig. Uit recent onderzoek op het Varkens Innovatie Centrum (VIC) in Sterksel blijkt geen effect. Overigens heeft ook de herkomst van de big invloed: bijproducten uit de fokkerij hebben eerder last van berengeur.

Varkens met minder agressief gedrag lijken minder afwijkende geur te hebben. In de praktijk zijn er grote verschillen in mate van agressief gedrag tussen bedrijven. Op dit moment vindt er onderzoek plaats om te bepalen wat de risicofactoren voor agressief gedrag zijn.

Verder heeft ook de voermethode invloed. Bedrijven die brijvoer voeren of droogvoer uit een lange trog, hebben minder beren met een afwijkende geur dan bedrijven die droogvoer voeren of voeren via een droogvoerbak. Dat houdt waarschijnlijk meer verband met de voermethode dan met de voedingsstoffen.

Varkens vreten op vaste momenten brij- en droogvoer uit een lange trog. Bovendien kunnen ze vaak gelijktijdig eten. Dat beïnvloedt het gedrag van de beren.

De bekendste maatregel is het tijdig leveren van beren om berengeur te voorkomen. De kans op berengeur stijgt naarmate de varkens ouder zijn en niet – zoals vaak wordt gedacht – naarmate de varkens zwaarder zijn. Belangrijk is te zorgen voor uniforme koppels en voldoende vaak te leveren. Daarop is de uitbetaling van beren ook gebaseerd. Zaken

Tijd niet rijp voor afrekenen op geur

Het afrekenen (korten) van vleesvarkens met afwijkende geur stimuleert varkenshouders om preventieve maatregelen te nemen. Dat concludeert het LEI naar aanleiding van een vergelijking met een poolstelsel waarbij de kosten van varkens met een afwijkende geur worden verdeeld over alle varkens.

Onderzoeker Natasha Valleeva denkt dat uitbetalen op

prestatie betere resultaten oplevert voor de varkenshouder en voor de hele keten. “Het gemiddeld percentage karkassen met berengeur is te verlagen.” Hoe hoog de korting moet zijn, is niet precies bepaald met een optimalisatiemodel; nu is gerekend met €50 per beer met afwijkende geur, als alternatief voor €2 per geleverde beer. Volgens de onderzoe-

ker is nog te weinig bekend over maatregelen om nu al over te gaan op zo'n systeem. “Slachterijen moeten de tijd krijgen om hun uitbetaling opnieuw in te richten en meer historische data te verzamelen.” Ze praat daarom over minstens enkele jaren voordat het systeem praktijkrijp is.

Slachterijen bevestigen dit beeld. Marc van der Lee, directeur communicatie bij Vion: “We zijn nog niet zover dat we de mate van berengeur al be-

trekken in de uitbetaling. Er moet meer informatie en inzicht voorhanden zijn, voordat we kunnen overwegen hierop financieel te sturen.”

Jaap de Wit, directielid bij slachterij Westfoort, is ook terughoudend. “Als je gaat straffen, moet het iets zijn waaraan de varkenshouder wat kan doen. Wij zien tussen partijen wel verschillen in varkens met een afwijkende geur, maar op bedrijfsniveau zijn de verschillen kleiner.”

Op bedrijven waar gevoerd wordt met een lange trog, hebben minder beren een afwijkende geur. Dat komt doordat de dieren gelijktijdig vreten, wat hun gedrag beïnvloedt. FOTO: HENK RISWICK

als oplegstrategie, gezondheid, voeding, klimaat en algemeen management spelen daarbij een rol.

Algemene hygiëne is bepalend voor de productie van skatol. Hoe minder beren met mest en urine in aanraking komen, des te kleiner de kans op berengeur.

Schone hokken hebben te maken met bezetting, klimaat en gezondheid van de varkens. Met technische maatregelen (voldoende gladde vloer, afschot, plaats van voer- en drinkbak) is het mestgedrag, dus de kans op vervuiling te beperken.

Voeding en fokkerij

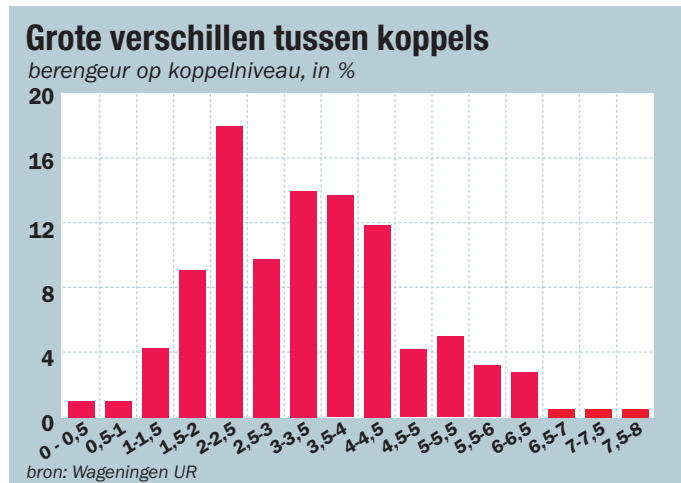
De voedingsindustrie en fokkerij werken aan oplossingen om berengeur te verminderen. Er wordt gewerkt aan een oplossing om de productie van stoffen die berengeur veroorzaken – skatol en androstenon – tegen te gaan.

Bekend is dat voeding een relatie heeft met de productie van skatol. Daarom is van belang het eiwitgehalte te verlagen door beter verteerbaar eiwit te gebruiken, minder onverteerbaar tryptofaan, een hoger gehalte aan niet-zetmeelkool-

hydraten door toevoeging van bietenpulp en cichorei, extra zuren en een kleim mineraal. Recent onderzoek in Praktijkcentrum Sterksel toont aan dat aangepast voer tot minder berengeur leidt. Dit verschil is echter niet significant. Mogelijk heeft dit te maken met het niveau van berengeur in de controlegroep en met de gekozen aanpassingen in het voer.

De fokkerij werkt aan het verlagen van beren die berengeur vererven door gebruik te maken van natuurlijke verschillen in de aanmaak van de stof androstenon. Dat is een feromoon, een natuurlijke stof die zeugen lokt. De mate waarin beren deze stof aanmaken, is erfelijk bepaald. De fokkerij kan selecteren op deze eigenschap. Met geselecteerde eindberen daalt het gehalte beren met een afwijkende geur aan de slachtlijn 30 à 40 procent.

Topigs werkt aan een classificatie van eindberen met minder kans op berengeur. Dit wordt in de markt gezet onder de naam Nador. Aangezien berengeur in dezelfde mate door zeugen wordt veroorzaakt, moet iets soortgelijks komen voor de zeugenlijn. (Inter)nationaal vindt verder onderzoek plaats om met voeding en fokkerij berengeur te voorkomen.

De spreiding van berengeur tussen koppels beren is groot. Uit een praktijkproef blijkt dat in de meeste koppels 2 tot 2,5 procent van de beren een afwijkende geur heeft.

René Stevens